

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ Χ.Γ.

I. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

Όνοματεπώνυμο Μαθητή: Χ. Γ.

Ημερομηνία Γέννησης: 5 / 9 / 96.

Ηλικία: 8 ετών.

Τάξη: Γ΄.

Λόγος παραπομπής στο Τμήμα Ένταξης: *Συναισθηματική Ανωριμότητα.*

II. ΑΙΤΙΑ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ

Ο Γ. ήρθε φέτος με μετεγγραφή στο σχολείο μας για να παρακολουθήσει μαθήματα στο Τμήμα Ένταξης, μετά από σχετική εισήγηση του ΚΔΑΥ της περιοχής. Ο βασικός λόγος της παραπομπής ήταν οι δυσκολίες προσαρμογής του στο σχολικό περιβάλλον, με συνοδή ανώριμη συμπεριφορά και μεγάλα διαστήματα απουσιών. Με όλα αυτά τα προβλήματα ήταν αναπόφευκτο ό Γ. να αντιμετωπίζει μαθησιακές δυσκολίες. Προτάθηκε λοιπόν να αντιμετωπιστούν τόσο οι μαθησιακές του δυσκολίες, όσο και οι ανεπιθύμητες συμπεριφορές και τα προβλήματα προσαρμογής. Η περίπτωση λοιπόν του Γ. είναι από τις πλέον δύσκολες, γιατί χρειάζεται μια συνολική, ολόπλευρη αντιμετώπιση και μάλιστα χωρίς καθόλου αισιόδοξες προβλέψεις για την έκβαση των όλων προσπαθειών μας. Αποτέλεσε λοιπόν μεγάλη πρόκληση η επιλογή αυτού του μαθητή για την παρούσα εργασία.

III. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Ο Γ. είναι ένα συμπαθητικό, χαμογελαστό αγόρι. Είναι μοναχοπαιδί. Ζει με τους γονείς του σε ένα μικρό διαμέρισμα που νοικιάζουν. Ο πατέρας του, 48 ετών, είναι ελαιοχρωματιστής. Η μητέρα του, 34 ετών, ασχολείται με τα οικιακά. Είναι από τη Ρουμανία και δε μιλάει καθαρά τα Ελληνικά. Φαίνεται ότι δίνουν μάχη για την επιβίωση.

Από τη γέννησή του ήταν δύσκολο παιδί. Η μητέρα αναφέρει ότι μέχρι την ηλικία των πέντε ετών δεν πήγαιναν πουθενά, ούτε καλούσαν κόσμο στο σπίτι, γιατί ήταν πολύ ζωηρός και ικανός να κάνει το οτιδήποτε. Στο νηπιαγωγείο δεν προσαρμόστηκε καλά. Στο δημοτικό επίσης δεν είχε καλή προσαρμογή. Στην πρώτη τάξη δεν έμαθε εύκολα να διαβάζει. Μέχρι το Πάσχα δεν ήξερε τα γράμματα. Προβλήματα είχε και στην αριθμητική. Πείραζε τα άλλα παιδιά, επέμενε να πάρει κάτι χωρίς τη συγκατάθεση της δασκάλας. Στη Δευτέρα τάξη για ένα μικρό διάστημα είχε και δασκάλα στο σπίτι. Είχε βελτίωση στα βασικά μαθήματα, αλλά δεν ακολουθούσε το επίπεδο της τάξης του. Παρουσίαζε επιθετική συμπεριφορά, πιανόταν στα χέρια με συγκεκριμένα παιδιά. Η μητέρα αναγκαζόταν να κάθεται όλη τη μέρα στο σχολείο για να τον επιβλέπει στα διαλείμματα να μην τσακώνεται. Τις περισσότερες φορές τον έπαιρνε στο σπίτι απ' τις 11π.μ. Άλλες φορές πάλι δεν τον έφερνε καθόλου.

Η μητέρα ισχυρίζεται ότι τον προκαλούσαν τα άλλα παιδιά και σαν ευερέθιστος που είναι από τη φύση του, αντιδρούσε βίαια. Από την άλλη, επιζητούσε να κάνει παρέα με ζωηρά παιδιά. Στο μάθημα δεν ήταν συγκεντρωμένος ούτε για ένα λεπτό.

Συχνά έμπαινε και σ' άλλες τάξεις για να ανακουφίζεται λίγο η δασκάλα του. Εκπαιδευτικοί που τον έζησαν πέρυσι όλη τη χρονιά αναφέρουν επίσης ότι ο Γ. τρώει πολύ ξύλο από τους γονείς του, κάτι που δεν το διέψευσαν και οι ίδιοι. Όπως λένε, 'χωρίς ξύλο δεν υπακούει'.

Απ' το αναπτυξιακό ιστορικό και τη γλωσσική του ανάπτυξη προκύπτει ότι:

Υπήρξε ομαλότητα κατά την περίοδο της εγκυμοσύνης και του τοκετού. Η κινητική του ανάπτυξη και ο έλεγχος των σφικτήρων εξελίχθηκαν εντός των προβλεπόμενων χρονικών ορίων. Είπε τις πρώτες του λέξεις στους 18 μήνες. Κατόπιν παρουσίαζε και παρουσιάζει ακόμη προβλήματα στην άρθρωση. Πρόσφατα έμαθε να προφέρει το ρ. Ακόμη παρουσιάζει συχνά βρογχίτιδες. Αυτός είναι άλλος ένας λόγος για τις συχνές απουσίες του από το σχολείο. Ο ύπνος του είναι ανήσυχος. Κοιμάται χωρίς το βράδυ αλλά βλέπει συχνά εφιάλτες και ξυπνάει.

IV. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Η παρούσα κατάσταση του μαθητή όπως περιγράφεται από τη μητέρα είναι η ακόλουθη:

Διαβάζει και γράφει κάνοντας πολλά και σοβαρά λάθη. Μετράει με τα δάχτυλα, δυσκολεύεται στις πράξεις και στα προβλήματα. Δεν ξέρει τι ζητάει η άσκηση, γι' αυτό δεν κάνει καμία άσκηση στο σχολείο. Δε σημειώνει τις εργασίες που ανατίθενται για το σπίτι. Παρουσιάζει μειωμένο ενδιαφέρον για το σχολείο το οποίο καλλιεργείται μάλλον κι από τον πατέρα του που τον προορίζει για χειρωνακτική εργασία. Στο σπίτι γίνεται μάχη για να καθίσει να μελετήσει. Επικρατεί ένταση, γίνονται αναίτιες διακοπές. Πάντως του αρέσει να διαβάζει ιστορίες με κατορθώματα ηρώων, μυθολογία κλπ.

Οι γονείς πιστεύουν ότι ο Γ. αν βοηθηθεί μπορεί να βελτιωθεί και στα μαθήματα και στη συμπεριφορά. Όμως δεν περιμένουν ο Γ. να συνεχίσει πιο πέρα από το Δημοτικό.

Από τις επαφές με τον ίδιο το μαθητή βγαίνουν στην επιφάνεια και τα ακόλουθα στοιχεία:

Δεν του αρέσει το σχολείο. Αυτό φαίνεται κι από ένα ερωτηματολόγιο για **ανίχνευση κινήτρων**¹ που του χορηγήθηκε. Ειδικότερα απεχθάνεται το γράψιμο. Του αρέσει να διηγείται με λεπτομέρειες τους διάφορους τσακωμούς του με άλλα παιδιά. Δείχνει να μη γνωρίζει άλλους τρόπους επίλυσης των διαφορών του.

Σύμφωνα με το ερωτηματολόγιο Δια-προσωπικής και Ενδο-προσωπικής Προσαρμογής (Παρασκευόπουλος κ.ά., 1999) που δόθηκε στη μητέρα για συμπλήρωση, μερικές ακόμα συμπεριφορές που αποτελούν χαρακτηριστικά του μαθητή είναι οι ακόλουθες: « *Θέλει ολοένα να γίνεται το δικό του, πιστεύει ότι δε θα τα καταφέρει, επιμένει φορτικά να μονοπωλεί την προσοχή των άλλων, νομίζει ότι οι άλλοι τον κοροϊδεύουν-ειρωνεύονται, αρνείται να εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, απαιτεί να ικανοποιούνται αμέσως οι απαιτήσεις του, παρασύρεται εύκολα από άλλους, ενεργεί χωρίς να σκέφτεται, παρορμητικός, εκρηκτική συμπεριφορά, βίαια ξεσπάσματα*».

Όλα αυτά δείχνουν ένα παιδί με χαμηλή αυτοεκτίμηση, έντονο άγχος, επιθετική-εριστική διάθεση, παρορμητικότητα και ανώριμη συμπεριφορά.

¹ Academic motivation self-rating inventory, βλέπε ENTWISTLE N. J. Academic Motivation and School Attainment, British journal of educational psychology, 1968, 38, σελ. 181-188, μετάφραση και προσαρμογή στα Ελληνικά Α. ΚΑΚΑΒΟΥΛΗΣ.

V. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ

Από την παρατήρηση της όλης παρουσίας του Γ. στο Τμήμα Ένταξης όπου φοιτάει εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

Ο μαθητής έχει πολλά κενά γνώσεων από προηγούμενες τάξεις αλλά δείχνει να μαθαίνει εύκολα. Όμως, επειδή δεν έχει εσωτερικά κίνητρα για μάθηση, το έργο μας δυσχεραίνεται. Ο νους του είναι συνέχεια στο παιχνίδι. Αρκετά συχνά βρίσκει προφάσεις προκειμένου να απομακρυνθεί από την τάξη έστω για λίγο. Δε συγκεντρώνει για πολλή ώρα την προσοχή του η οποία διασπάται και από εξωτερικά ερεθίσματα, π.χ. τα παραγγέλματα της γυμνάστριας έξω στην αυλή. Συχνά εκεί που διαβάζει μεγαλόφωνα ένα κείμενο μπορεί να διακόψει την ανάγνωση για να πει κάτι, μόνο και μόνο επειδή το σκέφτηκε εκείνη τη στιγμή. Είναι πειραχτήρι, ενοχλεί τα άλλα παιδιά για να τα εκνευρίζει και μετά να γελάει. Πρόσφατα κάναμε αλλαγή στο πρόγραμμα και εργαζόμαστε μαζί του σε εντελώς εξατομικευμένο επίπεδο, μειώνοντάς του παράλληλα και τις ώρες παρακολούθησης, επειδή σύμφωνα με τη δασκάλα του στην τάξη έχει ηρεμήσει αρκετά. Αυτό το σχήμα απέδωσε σε μεγάλο βαθμό. Συνεργάζεται περισσότερο όταν είναι μόνος του στην τάξη. Και πάλι όμως δεν μπορεί να εργαστεί για πολύ. Στο μεταξύ δεν του πολυαρέσει να έρχεται στο Τμήμα Ένταξης, γιατί βλέπει ότι τα υπόλοιπα παιδιά που έρχονται είναι κατώτερα νοητικά απ' αυτόν.

Βέβαια δεν είναι ότι δεν έχει κάνει προόδους. Ο φετινός Γ. δεν έχει καμιά σχέση με τον περυσινό. Παιζει κόσμια στα διαλείμματα, έχει κάνει μερικούς φίλους. Δείχνει πιο ήρεμος. Αλλά και τα άλλα παιδιά αρχίζουν και τον αποδέχονται. Δεν έχει φτάσει παρ' όλα αυτά στο σημείο να μη χρειάζεται την επίβλεψη της μητέρας στα διαλείμματα. Είναι μακρύς ο δρόμος και πρέπει πολλά να γίνουν ακόμα.

VI. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προκειμένου να αξιολογήσουμε το Γ. χρησιμοποιήσαμε σταθμισμένες και άτυπες δοκιμασίες αξιολόγησης. Πιο κάτω ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή αυτών των δοκιμασιών:

1. Σκοπός και σύντομη περιγραφή του Αθηνά Τεστ

Το Αθηνά-Τεστ είναι ένα πολυθεματικό τεστ ενδο-ατομικής αξιολόγησης, που μας δίνει μια αναλυτική εικόνα της παρούσας κατάστασης του παιδιού σε καίριους τομείς ανάπτυξης και εντοπίζει ελλειμματικές περιοχές, οι οποίες ενδεχομένως, να παρεμποδίζουν το παιδί να ανταποκριθεί στις μαθησιακές απαιτήσεις του σχολείου και χρήζουν ιδιαίτερης διδακτικής – διορθωτικής παρέμβασης, (Παρασκευόπουλος κ.ά., 1999).

Το Αθηνά Τεστ αποτελείται από 330 ερωτήσεις και δοκιμασίες καταναμημένες σε 5 μεγάλες κατηγορίες και υποδιαιρούμενες σε 14 κύριες κλίμακες (11 ποσοτικές και 3 ποιοτικές) και μία συμπληρωματική. Οι κατηγορίες (και οι αντίστοιχες κλίμακες που τις αποτελούν), με βάση τη σειρά χορήγησής τους είναι οι ακόλουθες :

I. Νοητική Ικανότητα

▪ Γλωσσικές αναλογίες

Αποτελείται από 32 ελλιπείς γλωσσικές αναλογίες. Αξιολογεί την ικανότητα του παιδιού να αναλύει και να συσχετίζει έννοιες κατά τρόπο λογικό.

▪ Αντιγραφή σχημάτων

Το παιδί αξιολογείται σε τρία μορφολογικά χαρακτηριστικά 6 σχημάτων που πρέπει να αντιγράψει. Η αξιολόγηση αυτή μας δίνει πληροφορίες για την οπτικο-αντιληπτική του ωριμότητα.

- **Λεξιλόγιο**

Αποτελείται από 20 λέξεις – έννοιες. Αξιολογεί το βαθμό οργάνωσης των εννοιών εκ μέρους του παιδιού, τόσο σε ό,τι αφορά τον εννοιολογικό πλούτο (οριζόντια οργάνωση), όσο και το βαθμό αφαίρεσης και γενίκευσης των εννοιών (κάθετη – ιεραρχική οργάνωση), (Παρασκευόπουλος, 1985).

II. Μνήμη Ακολουθιών

- **Μνήμη αριθμών**

Αποτελείται από 16 σειρές ψηφίων. Το παιδί καλείται να επαναλάβει τα ψηφία με τη σειρά που τ' άκουσε.

- **Κοινές ακολουθίες**

Το παιδί καλείται να κατονομάσει τα μέρη ακολουθιών-σειρών που συναντάμε στην καθημερινή ζωή: τις μέρες της εβδομάδας και τους μήνες του έτους, να ανέβει και να κατέβει την αριθμητική κλίμακα ανά 2, 3, 4, 5 και 6.

- **Μνήμη εικόνων και Μνήμη σχημάτων**

Οι δύο κλίμακες είναι πανομοιότυπες. Το παιδί αναπαράγει σειρές εικόνων κοινών αντικειμένων (οπτικό υλικό με σημασία) και αφηρημένων σχημάτων (άσημο οπτικό υλικό) που βλέπει για 5 δευτερόλεπτα.

III. Ολοκλήρωση Παραστάσεων

- **Ολοκλήρωση προτάσεων**

Αποτελείται από 32 προτάσεις, στις οποίες λείπει ένας «όρος», μια λέξη ή φράση. Το παιδί καλείται να συμπληρώσει την πρόταση που ακούει με τον κατάλληλο όρο (παράδειγμα: «στα παραμύθια λέμε: και έζησαν αυτοί καλά και εμείς...»).

- **Ολοκλήρωση λέξεων**

Αποτελείται από 32 λέξεις, στις οποίες λείπει ένας φθόγγος. Ο εξεταστής προφέρει, σε φυσικό τόνο, την ελλιπή λέξη. Το παιδί προσπαθεί να μαντέψει και να πει την πλήρη λέξη (παράδειγμα : καραμέ_α).

IV. Γραφο-φωνολογική Ενημερότητα

- **Διάκριση γραφημάτων**

Αποτελείται από 21 ζεύγη ψευδολέξεων. Σε μερικά ζεύγη, οι δύο λέξεις είναι καθόλα ίδιες, ενώ σε άλλα διαφέρουν. Το παιδί έχοντας μπροστά του τα ζεύγη των ψευδολέξεων, καλείται να εξετάσει και να τσεκάρει ό,τι είναι διαφορετικό ανάμεσα στις δύο λέξεις (παράδειγμα σον - κον).

- **Διάκριση φθόγγων**

Αποτελείται από 32 ζεύγη ψευδολέξεων. Σε μερικά ζεύγη, οι δύο ψευδολέξεις είναι ίδιες, ενώ σε άλλα διαφέρουν. Ο εξεταστής διαβάζει, σε φυσικό τόνο, τα ζεύγη αυτά, ένα κάθε φορά. Το παιδί, με γυρισμένη την πλάτη του στον εξεταστή, για να αποφευχθεί η χειλεανάγνωση, καλείται να δηλώσει αν οι δυο λέξεις είναι ίδιες ή διαφορετικές (παράδειγμα : Βόλα - Γόλα).

- **Σύνθεση φθόγγων**

Αποτελείται από 32 λέξεις που έχουν επιλεγεί, ώστε να περιέχουν τα φωνήματα της ελληνικής γλώσσας, στους διάφορους συνδυασμούς τους. Ο εξεταστής εκφωνεί, διαδοχικά, έναν-έναν, τους φθόγγους της λέξης, σε φυσικό τόνο και σε ρυθμό δύο φθόγγους ανά δευτερόλεπτο. Το παιδί καλείται, κάθε φορά να βρει και να προφέρει τη λέξη (παράδειγμα: π.ου.λ.ί). Στις πρώτες 10 λέξεις υπάρχει και συνοδευτικό οπτικό βοήθημα.

V. Νευρο-ψυχολογική ωριμότητα

▪ Οπτικο-κινητικός συντονισμός

Αποτελείται από ένα σχεδιάσμα που δείχνει το γύρο ενός πάρκου με πολλές στροφές-γωνίες και πολλά στενέματα. Το παιδί σύρει με το μολύβι μια γραμμή πότε με το ένα και πότε με το άλλο χέρι προσπαθώντας να μην ακουμπήσει τις πλάγιες γραμμές.

▪ Αντίληψη «δεξιού-αριστερού»

Το παιδί εκτελεί 12 εντολές που δείχνουν άν το παιδί μπορεί να διακρίνει το δεξί από το αριστερό μέρος του σώματος , τόσο του δικού του όσο και του απέναντί του.

▪ Πλευρίωση

Το παιδί εκτελεί χρησιμοποιώντας μέλη του σώματός του (χέρι, μάτι, πόδι, αυτί) και μικρά αντικείμενα, 14 εντολές που δείχνουν την προτίμηση του παιδιού να χρησιμοποιεί το δεξιό ή το αριστερό μέρος του σώματός του.

Τρόπος βαθμολόγησης

Στις κλίμακες ο βαθμός ανάπτυξης του παιδιού εκφράζεται με δύο αριθμητικούς δείκτες : το αναπτυξιακό ηλικίο (από 1-19) και την αναπτυξιακή ηλικία (που εκφράζεται σε έτη και μήνες). Οι αρχικοί βαθμοί που συλλέγονται από κάθε κλίμακα μετατρέπονται σε αναπτυξιακά ηλικία και αναπτυξιακές ηλικίες βάσει των πινάκων του εγχειριδίου.

2. Άτυπες διαδικασίες αξιολόγησης

Η αξιολόγηση του μαθητή συμπληρώθηκε από άτυπα τεστ που αναπτυχθήκαν για το σκοπό αυτό. Ακολουθεί αναφορά και σύντομη περιγραφή τους:

I. Φωνολογική Επίγνωση

Το τεστ αξιολόγησης της φωνολογικής περιλαμβάνει εννιά υπο-τεστ:

▪ Απόφαση για την ομοιότητα ή διαφορά

- α) Σε επίπεδο συλλαβής.
- β) Σε επίπεδο φωνήματος.

▪ Επισήμανση της ομοιοκαταληξίας

▪ Διάκριση της διαφορετικής λέξης

- α) Σε επίπεδο συλλαβής.
- β) Σε επίπεδο φωνήματος.

▪ Διάκριση θέσης φωνήματος ή συλλαβής.

▪ Κατάτμηση προτάσεων σε λέξεις

▪ Κατάτμηση λέξεων στα δομικά τους στοιχεία

- α) Συλλαβική κατάτμηση.
- β) Φωνημική κατάτμηση.

▪ Σύνθεση λέξεων από τα δομικά τους στοιχεία

- α) Συλλαβική σύνθεση
- β) Φωνημική σύνθεση

▪ Απαλοιφή τμήματος από λέξη

- α) Απαλοιφή συλλαβής.
- β) Απαλοιφή φωνήματος.

▪ Αντιστροφή λέξης

- α) Αντιστροφή στις συλλαβές.
- β) Αντιστροφή στα φωνήματα.

II. Αναγνωστική ικανότητα - αναγνωστική κατανόηση

Δόθηκαν δύο διαφορετικά τεστ.

1) Το πρώτο τεστ αποτελείται από 6 καρτέλες:

- Η καρτέλα Α περιλαμβάνει λέξεις ορθογραφικά ομαλές απλής σύνθεσης (ΣΦ), μονοσύλλαβες, δισύλλαβες, τρισύλλαβες, τετρασύλλαβες, υψηλής και χαμηλής συχνότητας, καθώς και ορισμένες ψευδολέξεις που προέρχονται από κάποιες από τις παραπάνω λέξεις. Τέλος μία απλή πρόταση με λέξεις απλής σύνθεσης.
- Η καρτέλα Β περιέχει συμφωνικά συμπλέγματα, λέξεις ορθογραφικά ομαλές που περιέχουν συμπλέγματα με δύο, τρεις και τέσσερις συλλαβές και κάποιες ψευδολέξεις φτιαγμένες από αυτές τις λέξεις, καθώς και μία απλή πρόταση που περιέχει συμπλέγματα συμφώνων.
- Η καρτέλα Γ περιλαμβάνει δίψηφα φωνήεντα και σύμφωνα, διφθόγους, συνδυασμούς φωνηέντων και τριπήφια σύμφωνα, λέξεις με τα παραπάνω και πρόταση που περιέχει λέξεις αυτής της σύνθεσης.
- Η καρτέλα Δ περιλαμβάνει ένα μικρό κείμενο και ο μαθητής καλείται να το διαβάσει και μετά να απαντήσει προφορικά σε ερωτήσεις πάνω στα κύρια σημεία του.
- Η καρτέλα Ε περιλαμβάνει ένα μικρό κείμενο όπου έχουν παραληφθεί κάποιες λέξεις του. Ο μαθητής καλείται να το διαβάσει και να συμπληρώσει τις λέξεις που λείπουν.
- Για την καρτέλα Ζ ισχύει ότι και για την καρτέλα Δ, μόνο που το κείμενο είναι μεγαλύτερο και οι ερωτήσεις περισσότερες.

2) Το δεύτερο τεστ αποτελείται από 5 καρτέλες:

- Η καρτέλα Α περιέχει λέξεις απλής σύνθεσης (ΣΦ) ορθογραφικά ομαλές υψηλής και χαμηλής συχνότητας, με δύο, τρεις και τέσσερις συλλαβές.
- Η καρτέλα Β περιλαμβάνει λέξεις ορθογραφικά ομαλές υψηλής και χαμηλής συχνότητας, με δύο, τρεις και τέσσερις συλλαβές, αλλά πιο σύνθετες (περιλαμβάνουν κάποιο σύμπλεγμα ή δίψηφο σύμφωνο).
- Η καρτέλα Γ περιλαμβάνει λέξεις ορθογραφικά εξαιρέσιμες, υψηλής και χαμηλής συχνότητας, με δύο, τρεις και τέσσερις συλλαβές.
- Η καρτέλα Δ περιλαμβάνει λέξεις ορθογραφικά ομαλές υψηλής και χαμηλής συχνότητας που περιλαμβάνουν ένα τριπήφιο σύμπλεγμα.
- Τέλος η καρτέλα Ε περιλαμβάνει ψευδολέξεις που προήλθαν από κάποιες από τις παραπάνω λέξεις δειγματοληπτικά.

III. Αξιολόγηση Γραφής – Ορθογραφίας

Κι εδώ δόθηκαν δύο διαφορετικά τεστ:

1) Το πρώτο τεστ χωρίζεται σε δύο μέρη: το Α και το Β.

A. Έλεγχος Γραφής

Αποτελείται από τις εξής δοκιμασίες:

- **Λεξιλόγιο γραφής.** Ο μαθητής καλείται να κυκλώσει ένα μεμονωμένο γράμμα, μια συλλαβή, μια λέξη, μια πρόταση.
- **Αντιγραφή απλής πρότασης**
- **Απάντηση γραπτώς σε ερωτήσεις σχετικά με εικόνα που δίνεται**
- **Σκέφτομαι και γράφω.** Ο μαθητής αφού παρατηρήσει την εικόνα, την περιγράφει.

B. Έλεγχος ορθογραφίας

Αποτελείται από τις εξής δοκιμασίες:

1) Το πρώτο τεστ:

- **Κυκλώνει το σωστό.** Δίνονται σε ζευγάρια λέξεις γραμμένες σωστά και λάθος και ο μαθητής καλείται να κυκλώσει τη σωστή γραφή της λέξης.
  - **Διορθώνει τα λάθη σε προτάσεις.** Σκόπιμα υπάρχουν συγκεκριμένα λάθη σε προτάσεις και ο μαθητής καλείται αφού τα βρει να τα διορθώσει.
  - **Διορθώνει τα λάθη σε κείμενο.** Όπως στην προηγούμενη δοκιμασία, μόνο που αντί για προτάσεις έχουμε κείμενο.
  - **Γραφή λέξεων** με δίψηφα φωνήεντα και σύμφωνα, διφθόγους, συνδυασμούς φωνηέντων και συμπλέγματα. Ο μαθητής καλείται α) να πει πόσες συλλαβές έχουν οι λέξεις που ακούει, β) να αναλύσει λέξεις που ακούει στα φωνήματά τους και γ) να γράψει λέξεις καθ' υπαγόρευση.
  - **Γραφή πρότασης.** Ο μαθητής καλείται α) να πει πόσες λέξεις έχει πρόταση που ακούει και β) να γράψει πρόταση καθ' υπαγόρευση.
  - Τέλος ο μαθητής ζωγραφίζει ελεύθερα ό,τι θέλει στο τέλος του τεστ.
- 2) Το δεύτερο τεστ περιλαμβάνει τις 5 καρτέλες του δεύτερου τεστ της ανάγνωσης όπως αναφέρθηκε πιο πάνω και ο μαθητής καλείται να γράψει τις λέξεις αυτές καθ' υπαγόρευση.

IV. Μαθηματικά

Για την αξιολόγηση των μαθηματικών δεξιοτήτων δόθηκαν δύο τεστ:

- 1) Το πρώτο τεστ περιλαμβάνει τις εξής δοκιμασίες:
- **Ταξινόμηση με βάση γενικά χαρακτηριστικά.** Ο μαθητής κλείνει σε κύκλο τα αντικείμενα που έχουν κάτι κοινό, π.χ. «είναι ζώα».
  - **Ταξινόμηση γεωμετρικών σχημάτων.** Ο μαθητής κλείνει σε κύκλο τα σχήματα με το ίδιο μέγεθος, ή χρώμα, ή σχήμα.
  - **Σειροθέτηση.** Ο μαθητής τοποθετεί με τη βοήθεια αριθμογραμμής τετράγωνα διαφορετικού μεγέθους, πρώτα σε ανιούσα και μετά σε κατιούσα σειρά.
  - **Αντιστοίχιση ανόμοιων αντικειμένων.** Ο μαθητής καλείται πρώτα να πει αν τα δύο σύνολα είναι ίσα και μετά να το δείξει κάνοντας την αντιστοίχιση.
  - **Αντιστοίχιση όμοιων αλλά διαφορετικού μεγέθους αντικειμένων.** Ισχύουν οι ίδιες οδηγίες όπως παραπάνω.
  - **Απαρίθμηση ποσοτήτων.** Ο μαθητής μετράει τα στοιχεία του κάθε συνόλου και γράφει τον αριθμό στο κουτάκι.
  - **Ευθεία και αντίστροφη μέτρηση ανά ένα, δύο και πέντε.**
  - **Αντιστοίχιση των πράξεων με τα σύμβολά τους** και γραφή του ονόματος του συμβόλου.
  - **Λύση ασκήσεων τεσσάρων πράξεων μέχρι το 100.**
  - **Λύση 4 απλών προβλημάτων.** Λύνονται με μία πράξη.
- 2) Το δεύτερο τεστ αποτελείται από τις παρακάτω δοκιμασίες:
- **Προσανατολισμός στο χώρο με τη βοήθεια αντικειμένων.** Εξετάζονται οι έννοιες: πάνω-κάτω, μπρος-πίσω, μέσα-έξω, κοντά-μακριά, ψηλά-χαμηλά, δεξιά-αριστερά.
  - **Διάκριση μεγεθών.** Ο μαθητής εξετάζεται αν διακρίνει τις έννοιες: μεγαλύτερο – μικρότερο – μεσαίο μέγεθος, ψηλότερο – χαμηλότερο – μεσαίο ύψος, μακρύτερο – κοντότερο – μεσαίο μήκος.
  - **Διάκριση της ποσότητας.**
  - **Ταξινόμηση με βάση γενικά χαρακτηριστικά.** Ο μαθητής ταξινομεί τα παιδιά ανάλογα με το φύλο και μετά με το χρώμα της μπλούζας που φοράνε.

- **Ταξινόμηση γεωμετρικών σχημάτων.** Ο μαθητής ταξινομεί σειρά διαφορετικών σχημάτων πρώτα κατά σχήμα, μετά κατά χρώμα, κατόπιν κατά σχήμα και μέγεθος και τέλος κατά σχήμα, χρώμα και μέγεθος.
- **Σειροθέτηση.** Ο μαθητής βρίσκει και τσεκάρει μεταξύ δύο σειρών από κύκλους, εκείνη που είναι σε ανιούσα διάταξη και μετά σε δυο άλλες σειρές κύκλων αυτή που είναι σε κατιούσα διάταξη.

VII. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σύμφωνα με την ψυχολογική αναφορά του ΚΔΑΥ ο Γ. παρουσιάζει συναισθηματική ανωριμότητα. Οι νοητικές του ικανότητες βρέθηκαν μέσα στα φυσιολογικά όρια. Δεν παρατηρήθηκε ιδιαίτερη διαφοροποίηση μεταξύ λεκτικών και πρακτικών δεξιοτήτων. Ειδικότερα έχει πολύ καλή οπτική αντιληπτική οργάνωση, ικανότητα επίλυσης νέων προβλημάτων και ικανότητα διάκρισης σημαντικών από ασήμαντες λεπτομέρειες. Αντιθέτως παρουσιάζει χαμηλό επίπεδο διαχείρισης χρονικών ακολουθιών, μάλλον χαμηλή ικανότητα κατανόησης και κρίσης κοινωνικών καταστάσεων. Επίσης, όλες οι δεξιότητες που έχουν σχέση με τις σχολικές επιδόσεις βρίσκονται σε οριακό , για την ηλικία του, επίπεδο. Επιπλέον από την παρατήρηση βρέθηκε ότι παρουσιάζει ιδιαίτερο τρόπο βαδίσματος και μη καθαρή ομιλία.

Η επίδοση του Γ. στη δοκιμασία Αθηνά Τεστ, Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης κατέδειξε κάποιες μαθησιακές δυνατότητες και αδυναμίες στους διάφορους γνωστικούς τομείς που εξετάστηκε, όπως προκύπτει από τον **πίνακα 1**.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Αρχικός βαθμός, Αναπτυξιακό Πηλίκο, Αναπτυξιακή Ηλικία και Εκατοστιαία Θέση-Τιμή του μαθητή Ψ για τις 11 Κλίμακες του Αθηνά-Τεστ.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ	Αρχικός Βαθμός	Αναπτυξιακό Πηλίκο	Αναπτυξιακή Ηλικία (έτη-μήνες)	Εκατοστιαία Θέση-Τιμή
ΝΟΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ				
<i>Γλωσσικές αναλογίες</i>	13	6	7	9%
<i>Αντιγραφή σχημάτων</i>	31	13	11-4	84%
<i>Λεξιλόγιο</i>	15	6	6-7	9%
ΜΝΗΜΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ				
<i>Μνήμη αριθμών</i>	14	6	6-7	9%
<i>Μνήμη εικόνων</i>	16	8	7-3	25%
<i>Μνήμη σχημάτων</i>	6	4	4-7	2%
ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ				
<i>Ολοκλήρωση προτάσεων</i>	15	4	7-2	2%
<i>Ολοκλήρωση λέξεων</i>	18	7	7-1	16%
ΓΡΑΦΟ-ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑ				
<i>Διάκριση γραφημάτων</i>	26	12	10-3	75%

Διάκριση φθόγγων	21	6	6-11	9%
Σύνθεση φθόγγων	16	8	7-4	25%

Τα αποτελέσματα του Αθηνά Τεστ βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία με τα αποτελέσματα της ψυχολογικής αξιολόγησης του ΚΔΑΥ.

Συγκεκριμένα, από τις κλίμακες της νοητικής ικανότητας φαίνεται ότι ο μαθητής κινείται μέσα στα φυσιολογικά όρια από πλευράς νοημοσύνης.

Ο βαθμός δυσκολίας του διδακτικού-διορθωτικού υλικού πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ Α' και Β' τάξης Δημοτικού, όπως συνάγεται από τις αναπτυξιακές ηλικίες.

Η επίδοση του μαθητή στις περισσότερες δοκιμασίες βρίσκεται μεταξύ οριακού και ανεπαρκούς επιπέδου ανάπτυξης, εκτός από τις κλίμακες της Αντιγραφής Σχημάτων, Διάκρισης Γραφημάτων και Οπτικοκινητικού Συντονισμού. Η επίδοση σ' αυτές τις τρεις κλίμακες αν συνδυαστεί και με το αρκετά καλό σχέδιο ανθρώπινου σώματος που κατασκεύασε ο μαθητής (H. Ziler Test), μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι οπτικοαντιληπτικές του ικανότητες είναι αρκετά αναπτυγμένες.

Αντιθέτως, στις κλίμακες όπου το υλικό είναι ακουστικό, όπως στη «Μνήμη Αριθμών» και στη «Διάκριση Φθόγγων» η επίδοσή του κρίνεται ανεπαρκής.

Επίσης διαφορά παρουσιάζεται και μεταξύ κλιμάκων όπου το υλικό έχει νόημα («Μνήμη Εικόνων», «Σύνθεση Φθόγγων») και κλιμάκων με άσημο υλικό («Μνήμη Σχημάτων», «Διάκριση Φθόγγων»).

Ακόμα, η επίδοση του μαθητή κρίνεται ελλιπής στις χρονικές ακολουθίες, όπως προκύπτει από την ποιοτική κλίμακα των «Κοινών Ακολουθιών», όπως επίσης ελλιπής χαρακτηρίζεται και η αντίληψη «δεξιού-αριστερού».

Τέλος, μια κλινική ματιά στις απαντήσεις που έδωσε ο μαθητής δείχνει ότι:

α) Ο μαθητής έκανε σφάλματα σε λέξεις όπου συγχέει ή παραλείπει φωνήματα, π.χ. **φ-θ, γκ-κ** (κλίμακα «Διάκριση Φθόγγων»).

β) Υπήρχαν διαστήματα διάσπασης της προσοχής. Αυτό συμπεραίνεται από το ότι η πορεία στις απαντήσεις είναι άρρυθμη, παρουσιάζει χάσματα, καθώς επίσης κι από την παρατήρηση της όλης συμπεριφοράς του μαθητή καθ' όλη τη διάρκεια της εξέτασης.

Από τις άτυπες διαδικασίες αξιολόγησης προκύπτουν τα εξής :

Η φωνολογική του επίγνωση κρίνεται μάλλον ικανοποιητική. Στα διάφορα υπο-τεστ παρουσίασε τα εξής αποτελέσματα όπως φαίνονται στον **πίνακα 2**:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αποτελέσματα Αξιολόγησης της Φωνολογικής Επίγνωσης

A/A	Δ Ο Κ Ι Μ Α Σ Ι Α	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ
1.	Απόφαση για την ομοιότητα ή διαφορά:	
	α) Σε επίπεδο συλλαβής.	100%
	β) Σε επίπεδο φωνήματος.	80%
2.	Επισήμανση της ομοιοκαταληξίας.	60%
3.	Διάκριση της διαφορετικής λέξης:	
	α) Σε επίπεδο συλλαβής	20%
	β) Σε επίπεδο φωνήματος	80%
4.	Διάκριση θέσης.	100%
5.	Κατάτμηση προτάσεων σε λέξεις.	20%
6.	Συλλαβική κατάτμηση.	100%
7.	Φωνημική κατάτμηση.	100%

8.	Συλλαβική σύνθεση.	100%
9.	Φωνημική σύνθεση.	70%
10.	Απαλοιφή συλλαβής.	45%
11.	Απαλοιφή φωνήματος.	70%
12.	Αντιστροφή λέξης:	
	α) Αντιστροφή στις συλλαβές.	60%
	β) Αντιστροφή στα φωνήματα.	40%

Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι:

Χρειάζεται επιπλέον εξάσκηση με ασκήσεις επισήμανσης της ομοιοκαταληξίας, διάκρισης της διαφορετικής λέξης, ανάλυσης προτάσεων στις λέξεις, φωνημικής ανάλυσης και σύνθεσης και ιδιαίτερα με λέξεις που συνδέονται με τα φωνολογικά λάθη που κάνει, απαλοιφής συλλαβικού ή φωνημικού τμήματος και συλλαβικής και φωνημικής αντιστροφής.

Ενώ η ικανότητα αποκωδικοποίησης κρίνεται ικανοποιητική, δεν τονίζει πάντοτε σωστά τις λέξεις, ιδιαίτερα λέξεις χαμηλής συχνότητας – ψευδολέξεις και συγγέει τα **φ-θ**, διαβάζει σαν **γ** τα δίγηφα **γκ-γγ**. Επίσης διαβάζει διστακτικά λέξεις χαμηλής συχνότητας και ψευδολέξεις, ιδιαίτερα αν έχουν πολλές συλλαβές και συμπλέγματα. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις παρασύρεται και διαβάζει άλλη λέξη που μοιάζει με την πρώτη και που του είναι πιο οικία.

Στην ανάγνωση κειμένου παρουσιάζει μονότονο διάβασμα, χωρίς χρωματισμό της φωνής και τήρηση των σημείων στίξης και χαμηλό επίπεδο κατανόησης. Το λεξιλόγιό του βρίσκεται σε χαμηλότερο της ηλικίας του επίπεδο.

Στον προφορικό λόγο εκφράζεται σε επίπεδο χαμηλότερο της ηλικίας του, συγγέει φωνήματα (**φ-θ, γκ-κ**) Κατανοεί σε ικανοποιητικό βαθμό.

Στη γραφή γράφει ακατάστατα αφήνοντας μεγάλα κενά ανάμεσα στις λέξεις, δε διαχειρίζεται σωστά το χώρο της σελίδας στην οποία γράφει. Δε χρησιμοποιεί κεφαλαίο και τελεία, δε βάζει τόνους ποτέ. Τα φωνολογικά του λάθη έχουν να κάνουν με τη διάκριση των συμφώνων **φ-θ** και των δίγηφων **γκ-γγ** με το σύμφωνο **γ** καθώς και κάποιες παραλείψεις σε συμπλέγματα με ακουστική δυσκολία (το **μ** στη λέξη Δεκέμβρης). Χρησιμοποιεί βασικούς κανόνες στις καταλήξεις των ονομάτων και ρημάτων, ειδικά όταν γνωρίζει τη σημασία της λέξης, αλλά δε μπορεί να δικαιολογήσει τα σωστά. Άλλωστε δε γνωρίζει τα μέρη του λόγου.

Γράφει ορθογραφημένα λέξεις που του είναι οικείες. Φαίνεται ότι διαθέτει ικανοποιητική ορθογραφική μνήμη.

Στη δημιουργική γραφή έχει σοβαρό πρόβλημα. Δεν μπορεί να γράψει ούτε μια απλή πρόταση με τους βασικούς όρους (Y, P, A). Περιγράφει μια εικόνα μονολεκτικά. Δεν έχει ιδέες, δεν μπορεί να γράψει 'Σκέφτομαι και γράφω'.

Στα Μαθηματικά ενώ έχει ικανοποιητική μαθηματική σκέψη δυσκολεύεται πολύ στις πράξεις. Μετράει με τα δάχτυλα ακόμη και μέσα στην πρώτη πεντάδα και χρησιμοποιεί εξαιρετικά χρονοβόρες στρατηγικές για την εύρεση βασικών αριθμητικών δεδομένων. Συγγέει τα σύμβολα των πράξεων και δε γνωρίζει τη θεωρία των πράξεων. Δε γνωρίζει την προπαίδια. Αγνοεί τους αλγορίθμους των πράξεων. Μετράει μέχρι το 100. Από την αξιολόγηση των προμαθηματικών εννοιών συμπεραίνουμε ότι δυσκολεύεται λίγο στην έννοια δεξιά-αριστερά, καθώς και στις ταξινομήσεις.

Πιο κάτω παρατίθενται πίνακες κατηγοριοποίησης των κυριότερων αναγνωστικών και ορθογραφικών λαθών και κατάλογος ελέγχου των βασικών μαθηματικών δεξιοτήτων του μαθητή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Ταξινόμηση αναγνωστικών λαθών σε κατηγορίες.

Καταγραφή και ταξινόμηση αναγνωστικών λαθών σε κατηγορίες							
Λέξη	Παράλειψη	Πρόσθεση	Αντικατάσταση	Αντιστροφή	Διαβάξιμιση λέξη	Διαβάζει διστακτικά	Δε διαβάζει
καλότυχος			X (ο-α)				
βιδολόγος						X	
κολοκύθι			X (θ-φ)				
μύκο						X	
μάδος						X	
χανάβι			X (χ-κ)				
μολοφύθι			X (θ-φ)				
ασθενοφόρο			X (θ-φ)				
ανθοδέσμη			X (θ-φ)				
φρεβάνι						X	
αφθολέσμη	X (θ)						
πήδησε			X (σ-ξ)				
φεγγάρι	X (γγ-γ)						
σφουγγαρίστρα	X (γγ-γ)						
αρμενίζουν						X	
δίχτυα						X	
λάμπουν						X	
Μου			X (Μ-Π)				
άλλη			X (αυλή)				
βιαστικός						X	
σφυρίζει						X	
Θοδωρής			X (Θ-Φ)				
χωνί			X (χιόνι)				
θέλω			X (θ-φ)				
γιδότηρι						X	
αρτιμελής						X	
οικοδομή		X (ρ)					
δίαιλος			X (αυ-ε)				
εχθρικός			X (θ-φ)				
γκρεμίζω	X (κ)						
άρθρωση						X	
χαλατόνι						X	
Δεκέμβρης	X (μ)						
αφτιρελής						X	

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Ταξινόμηση ορθογραφικών λαθών σε κατηγορίες.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΛΑΘΩΝ						
Λέξεις	Παραλείψεις	Αντικαταστάσεις	Προσθέσεις	Λάθη Ιστορικής Ορθογραφίας	Καταλήξεις Ονομάτων-Ρημάτων	Τονισμός
ξίφη		X (φ – θ)			X	Όλες οι λέξεις άτονες.
χωνί				X	X	
έδαφος		X (φ – θ)				
παραμύθι				X		

γιδούρι				X	X
βράδυ				X	
τζόγος			X (κ)		
κοτσύφι				X	
Καραγκιόζης	X (κ)				
παύω				X	
χρηεία					X
κάθομαι					X
οικοδομή				X	
εκτροφή		X (φ – θ)			X
άρθρωση				X	X
ταίξω		X (ξ – κσ)			
καρέφο		X (φ – θ)			
αφτιρελής		X (φ – θ)			
Σεβέμβρης	X	X			

Παρατηρήσεις: Ο Γ. όπως φαίνεται και από την ταξινόμηση των λαθών δεν κάνει πολλά φωνολογικά λάθη. Οι όποιες παραλείψεις, αντικαταστάσεις και προσθέσεις αφορούν κυρίως τη διάκριση των συμφώνων **φ-θ** και του δίψηφου **γκ** με το **γ**. Κάνει κάποια λάθη ιστορικής ορθογραφίας και λάθη καταληκτικά, κυρίως σε λέξεις χαμηλής συχνότητας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κατάλογος Ελέγχου βασικών Μαθηματικών Δεξιοτήτων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΑΣΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ				
A/A	ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	2	1	0
1.	Ορίζει τη θέση αντικειμένου όταν αυτό βρίσκεται:			
	A) πάνω-κάτω από κάτι	X		
	B) μπροστά-πίσω από κάτι	X		
	Γ) δίπλα-ανάμεσα από κάτι	X		
	Δ) μέσα-έξω από κάτι	X		
	E) ψηλά-χαμηλά σε κάτι.	X		
	Z) μακριά από-κοντά σε κάτι.	X		
	H) δεξιά-αριστερά από κάτι.		X	
2.	Διακρίνει σε σειρά αντικειμένων:			
	A) το μεγαλύτερο-μεσαίο-μικρότερο			
	B) το ψηλότερο-μεσαίο-χαμηλότερο			
	Γ) το μακρύτερο-μεσαίο-κοντότερο	X		
3.	Τοποθετεί αντικείμενα κατ' αύξουσα σειρά ως προς:			
	A) το μέγεθος	X		
	B) το ύψος	X		

	Γ) το μήκος	X		
4.	Τοποθετεί αντικείμενα κατά φθίνουσα σειρά ως προς:			
	A) το μέγεθος	X		
	B) το ύψος	X		
	Γ) το μήκος	X		
5.	Ορίζει σε σειρά δοχείων αυτό με την περισσότερη-ενδιάμεση-λιγότερη χωρητικότητα	X		
6.	Ταξινομεί αντικείμενα με βάση γενικά χαρακτηριστικά.		X	
7.	Ταξινομεί αντικείμενα ως προς ένα, δύο, τρία, χαρακτηριστικά.		X	
8.	Ορίζει σε σετ όμοιων αντικειμένων αυτό που έχει περισσότερα-λιγότερα.	X		
9.	Ορίζει σε σετ ανόμοιων αντικειμένων αυτό που έχει περισσότερα-λιγότερα.			
10.	Κάνει αντιστοίχιση ένα προς ένα	X		
11.	Απαριθμεί ποσότητες αντικειμένων.	X		
12.	Ανεβαίνει και κατεβαίνει την αριθμητική κλίμακα κατά 1, 2, 5.		X	
13.	Αναγνωρίζει τα αριθμητικά σύμβολα (μέχρι το 100).	X		
14.	Διακρίνει τα σύμβολα των τεσσάρων πράξεων.		X	
15.	Εκτελεί προσθέσεις μέχρι το 5 με βοηθήματα.	X		
16.	Εκτελεί προσθέσεις μέχρι το 5 χωρίς βοηθήματα		X	
17.	Εκτελεί αφαιρέσεις μέχρι το 5 με βοηθήματα.	X		
18.	Εκτελεί αφαιρέσεις μέχρι το 5 χωρίς βοηθήματα.		X	
19.	Εκτελεί προσθέσεις μέχρι το 10 με βοηθήματα.	X		
20.	Εκτελεί προσθέσεις μέχρι το 10 χωρίς βοηθήματα		X	
21.	Εκτελεί αφαιρέσεις μέχρι το 10 με βοηθήματα.	X		
22.	Εκτελεί αφαιρέσεις μέχρι το 10 χωρίς βοηθήματα.		X	
23.	Προσθέτει διψήφιο με μονοψήφιο μέχρι το 20 με βοηθήματα.	X		
24.	Προσθέτει διψήφιο με μονοψήφιο μέχρι το 20 χωρίς βοηθήματα.		X	
25.	Εκτελεί προσθέσεις με υπέρβαση της δεκάδας με βοηθήματα.			X
26.	Εκτελεί προσθέσεις με υπέρβαση της δεκάδας χωρίς βοηθήματα.			X
27.	Εκτελεί αφαιρέσεις μέσα στην πρώτη 20άδα με βοηθήματα.			X
28.	Εκτελεί αφαιρέσεις μέσα στην πρώτη 20άδα χωρίς βοηθήματα.			X
29.	Αναγνωρίζει τη θεσιακή αξία των ψηφίων.			X
30.	Εκτελεί γραπτώς προσθέσεις και αφαιρέσεις χωρίς κρατούμενο.			X
31.	Εκτελεί γραπτώς προσθέσεις και αφαιρέσεις με κρατούμενο.			X
32.	Εκτελεί οριζόντια (με νοερό υπολογισμό) προσθέσεις μέχρι το 100.			X
33.	Εκτελεί οριζόντια (με νοερό υπολογισμό) αφαιρέσεις μέχρι το 100.			X
34.	Γνωρίζει τον πυθαγόρειο πίνακα (του 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10).			X
35.	Διαιρεί οριζόντια μέχρι το 100.			X
36.	Λύνει απλά προβλήματα πρόσθεσης.			X
37.	Λύνει απλά προβλήματα αφαίρεσης.			X
38.	Λύνει απλά προβλήματα πολλαπλασιασμού.			X
39.	Λύνει απλά προβλήματα διαίρεσης.			X

Παρατηρήσεις / Σχόλια:

2 = Μπορεί να ...

1 = Δυσκολεύεται να ...

0 = Δεν μπορεί να ...

VIII. ΣΥΝΟΨΗ – ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Ο Γ. είναι ένα συμπαθητικό και ευαίσθητο αγόρι. Είναι 8 ετών και πηγαίνει στην Γ΄ τάξη. Είναι μοναχοπαίδι. Ο πατέρας του δουλεύει στις οικοδομές. Η μητέρα του είναι από τη Ρουμανία και δε μιλάει καλά τα ελληνικά.
- Από μωρό ήταν δύσκολο παιδί. Περπάτησε και άρχισε να κάνει χρήση της τουαλέτας μέσα στα προβλεπόμενα όρια. Είπε τις πρώτες του λέξεις στους 18 μήνες κι έκτοτε είχε κι έχει ακόμα προβλήματα στην άρθρωση. Έχει ευπάθεια στις βρογχίτιδες.
- Στο νηπιαγωγείο δεν είχε καλή προσαρμογή. Στο Δημοτικό παρουσιάζει επίσης δυσκολίες προσαρμογής, με συνοδή ανώριμη συμπεριφορά και μεγάλα διαστήματα απουσιών. Το ενδιαφέρον του για το σχολείο και τη μάθηση είναι πολύ χαμηλό.
- Οι νοητική του ικανότητα κυμαίνεται μέσα στα φυσιολογικά, για την ηλικία του, επίπεδα. Ιδιαίτερα, διαθέτει πολύ καλή οπτικοαντιληπτική ωριμότητα, ικανότητα επίλυσης νέων προβλημάτων και διάκρισης σημαντικών από ασήμαντες λεπτομέρειες.
- Ο βαθμός δυσκολίας του διδακτικού υλικού πρέπει να είναι μεταξύ Α΄ και Β΄ τάξης.
- Ανταποκρίνεται καλύτερα με οπτικοκινητικό υλικό και υλικό με σημασία, παρά με ακουστικό και άσημο υλικό. Παρουσιάζει επίσης χαμηλό επίπεδο διαχείρισης χρονικών ακολουθιών, κατανόησης και κρίσης κοινωνικών καταστάσεων. Συγχέει επίσης το δεξί με το αριστερό.
- Διαθέτει μάλλον ικανοποιητική φωνολογική επίγνωση, αν και συγχέει κάποια φωνήματα.
- Στην ανάγνωση διαβάσει συλλαβιστά κυρίως λέξεις χαμηλής συχνότητας με πολλές συλλαβές και συμπλέγματα και ψευδολέξεις, παρατονίζει, συγχέει και παραλείπει φωνήματα, δε χρωματίζει τη φωνή του, δεν τηρεί τα σημεία στίξης. Έχει χαμηλό επίπεδο κατανόησης του κειμένου που διαβάζει. Δεν έχει πλούσιο λεξιλόγιο.
- Στον προφορικό λόγο εκφράζεται σε επίπεδο χαμηλότερο της ηλικίας του, συγχέει φωνήματα. Κατανοεί σε ικανοποιητικό βαθμό.
- Στη γραφή κάνει πολλά ορθογραφικά λάθη, συγχέει και παραλείπει γράμματα. Όμως πρέπει να έχει ικανοποιητική ορθογραφική μνήμη. Δεν αποτυπώνει ικανοποιητικά τις σκέψεις του.
- Στα Μαθηματικά ενώ έχει καλή μαθηματική σκέψη παρουσιάζει δυσκολίες στις πράξεις, μετράει με τα δάχτυλα ακόμα και μέσα στην πρώτη πεντάδα. Δε γνωρίζει την προπαίδεια.

Ο Γ. έχει επιδείξει κάποια πρόοδο. Έχει μειωθεί η επιθετικότητά του, άρχισε να γίνεται αποδεκτός από τους συμμαθητές του. Δείχνει να μαθαίνει μάλλον εύκολα. Συνεργάζεται καλύτερα σε εντελώς εξατομικευμένο επίπεδο, όπως έδειξε κατά τις επαφές μας τόσο στην τάξη, όσο και στο σπίτι, στοιχείο που σίγουρα θα βοηθήσει στην πορεία της προσπάθειάς μας. Όμως τα αρνητικά του χαρακτηριστικά, όπως το πείσμα, η έντονη διάσπαση της προσοχής και η παρορμητικότητα, καθώς και η έλλειψη κινήτρων δυσχεραίνουν κατά πολύ τις προοπτικές της όποιας παρέμβασης, χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια ότι υπάρχει απαισιοδοξία.

ΙΧ. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Η διδακτική παρέμβαση που προτείνεται εδώ με βάση την παρούσα κατάσταση του μαθητή έχει διττή πορεία:

Πρώτον, ασφαλώς και πρέπει να αντιμετωπιστούν οι μαθησιακές δυσκολίες του μαθητή, σε όλες τις περιοχές γνώσεων. Δεύτερον, είναι επιτακτική η ανάγκη να καταβληθεί προσπάθεια έτσι ώστε ο μαθητής να βελτιώσει τα στοιχεία εκείνα της συμπεριφοράς του τα οποία δυσχεραίνουν την προσαρμογή του στο σχολικό και γενικότερα στο κοινωνικό περιβάλλον. Με άλλα λόγια, δεν μπορούμε να μιλάμε για αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών του μαθητή, αν δεν λάβουμε υπόψη και αντιμετωπίσουμε τις μορφές εκείνες της συμπεριφοράς που είναι υπεύθυνες γι' αυτές τις μαθησιακές δυσκολίες.

Ειδικότερα:

- Όσον αφορά τη βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας ο μαθητής θα πρέπει να βελτιώσει τη φωνολογική του επίγνωση, να ξεχωρίσει τα φωνήματα που συγχέει ή παραλείπει, και να είναι ικανός να διαβάζει κείμενα αυξανόμενης δυσκολίας με ευχέρεια, τηρώντας τα σημεία στίξης.
- Να μπορεί να κατανοεί το κείμενο που διαβάζει αποδίδοντας τα κύρια σημεία του με ερωτήσεις και όσο γίνεται με ελεύθερη απόδοσή τους.
- Στον προφορικό λόγο να βελτιώσει τόσο την κατανόησή του, όσο και την προφορική του έκφραση.
- Στο γραπτό λόγο, να περιορίσει τόσο τα φωνολογικά, όσο και τα ορθογραφικά του λάθη και σε συνδυασμό με τους στόχους για τον προφορικό λόγο να μπορεί να γράφει τις προτάσεις που λέει κάθε φορά. Να αποτυπώνει σωστά τις σκέψεις του με 3-5 προτάσεις.
- Στα Μαθηματικά να μάθει τη θεωρία των πράξεων, να ασκηθεί στην εύρεση βασικών αριθμητικών δεδομένων, τον πίνακα του πολλαπλασιασμού και τους αλγορίθμους των πράξεων. Τέλος να ασκηθεί στο νοερό υπολογισμό και να λύνει απλά προβλήματα που απαιτούν μία πράξη.
- Να αυξήσει παράλληλα τη χωρητικότητα και λειτουργικότητα της βραχύχρονης μνήμης, να αποκτήσει καλύτερη συγκέντρωση προσοχής, να βελτιώσει τον προσανατολισμό του στο χώρο και το χρόνο.
- Τέλος, στον τομέα της συμπεριφοράς, να καταστεί λειτουργικός στο πλαίσιο του σχολείου και του σπιτιού και να μειωθεί η επιθετικότητά του.

Αρκετοί από τους βραχυπρόθεσμους στόχους θα αναλύονται σε μικρότερα βήματα-στάδια. Η πορεία επίτευξης των βραχυπρόθεσμων στόχων θα αξιολογείται με τα **φύλλα αξιολόγησης**. Το κριτήριο επίτευξης του κάθε στόχου θα είναι αν επί τρεις συνεχείς φορές ο μαθητής ανταποκρίνεται στο στόχο με επιτυχία. Η παρακολούθηση δε της προόδου του μαθητή σε κάθε βήμα του στόχου θα γίνεται με ειδικά **φύλλα καταγραφής της προόδου** που θα καταρτίζονται κατά περίπτωση.

Ένα πλήρες πρόγραμμα της προτεινόμενης διδακτικής παρέμβασης φαίνεται παρακάτω, στον **πίνακα 6**.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Πρόγραμμα προτεινόμενης διδακτικής παρέμβασης του μαθητή Ψ.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΑΘΗΤΗ Ψ			
Περιοχές Παρέμβασης	Παρούσα Κατάσταση (αποτελέσματα αξιολόγησης)	Μακροπρόθεσμοι Στόχοι	Βραχυπρόθεσμοι Στόχοι
Ανάγνωση	Διαβάζει μονότονα, χωρίς να τηρεί τα σημεία στίξης, παραλείπει και αντικαθιστά συγκεκριμένα φωνήματα. Διαβάζει διστακτικά λέξεις χαμηλής συχνότητας, πολυσύλλαβες και με συμπλέγματα, παρατονίζει.	Βελτιώνει τη φωνολογική του επίγνωση. Βελτιώνει την αναγνωστική του ικανότητα.	Ανταποκρίνεται σε ασκήσεις επισήμανσης της ομοιοκαταληξίας και διάκρισης της διαφορετικής λέξης. Αναλύει προτάσεις στις λέξεις από τις οποίες αποτελούνται. Αναλύει λέξεις στα φωνήματά τους. Αναγνωρίζει τη λέξη, όταν προφορικά του δίνονται τα φωνήματά της. Εκτελεί απαλοιφή τμήματος από λέξη σε συλλαβικό και σε φωνημικό επίπεδο. Εκτελεί αντιστροφή λέξης (σε συλλαβικό επίπεδο αντιστρέφει τη σειρά των συλλαβών, π.χ. γάτα = ταγα , και σε φωνημικό επίπεδο τη σειρά των φωνημάτων π.χ. να = αν. Σε όλες τις παραπάνω ασκήσεις αυξάνεται η δυσκολία ανάλογα με την επίδοση. Σε συνδυασμό με τους στόχους της φωνολογικής επίγνωσης: -Διακρίνει τα σύμφωνα φ-θ όταν τα ακούει και τα προφέρει σωστά όταν διαβάζει. -Διακρίνει τα συμπλέγματα γκ-γγ από το σύμφωνο γ όταν τα ακούει κι όταν διαβάζει. -Διαβάζει σωστά λέξεις με τριπήφια συμπλέγματα χωρίς να παραλείπει σύμφωνα. Διακρίνει λέξεις που μοιάζουν, αλλά διαφέρουν σε κάποια συλλαβή. Τονίζει σωστά τις λέξεις. Μαθαίνει τα σημεία στίξης, τη χρήση τους και την εκφορά τους κατά την ανάγνωση. Διαβάζει με ευχέρεια κείμενο 3-5 προτάσεων και λεξιλόγιο Α΄ Δημοτικού τηρώντας τα σημεία στίξης. Διαβάζει μεγαλύτερα κείμενα.
Κατανόηση Γραπτού Λόγου	Δυσκολεύεται στην κατανόηση κειμένου, έχει μάλλον φτωχό λεξιλόγιο.	Βελτιώνει τη δεξιότητα κατανόησης γραπτού κειμένου.	Εμπλουτίζει το λεξιλόγιό του (ετυμολογία, συνώνυμα, αντίθετα, συσχετιστικά κλπ) Αποδίδει το περιεχόμενο κειμένου 3-5 προτάσεων: α) με ερωτήσεις, β) με ελεύθερη απόδοση. Για μεγαλύτερα κείμενα: Α) Απαντά σε ερωτήσεις που αναφέρονται στα τι, ποιος, πού, πότε, πώς και γιατί . Β) Εντοπίζει από μνήμης την κύρια πληροφορία του κειμένου.

			<p>Γ) Δίνει άλλο τίτλο στο κείμενο. Δ) Ζωγραφίζει θέμα από το κείμενο. Ε) Με δικά του λόγια αναφέρεται στα κύρια σημεία του κειμένου.</p>
Γραφή - Ορθογραφία	<p>Δε διαχειρίζεται σωστά το χώρο της σελίδας όταν γράφει, αφήνει μεγάλα κενά μεταξύ των λέξεων, έχει κακό γραφικό χαρακτήρα. Παραλείπει και αντικαθιστά φωνήματα, δε βάζει τόνους και σημεία στίξης, δεν κάνει χρήση του κεφαλαίου στην αρχή της πρότασης και στα κύρια ονόματα, δε γράφει πρόταση και κείμενο αυθόρμητα, κάνει λάθη ιστορικής ορθογραφίας, δε γνωρίζει τα μέρη του λόγου, κάνει λάθη στις καταλήξεις και στη χρήση των άρθρων. Δε γράφει πρόταση και κείμενο αυθόρμητα.</p>	<p>Οργανώνει καλύτερα το χώρο της σελίδας στην οποία γράφει.</p> <p>Γράφει περιορίζοντας τα φωνολογικά του λάθη.</p> <p>Γράφει περιορίζοντας τα ορθογραφικά του λάθη.</p> <p>Βελτιώνει την ικανότητα γραπτής έκφρασης.</p>	<p>Αντιγράφει προτάσεις και μικρό κείμενο καλαισθητά (καλλιγραφία).</p> <p>Σε συνδυασμό με τους στόχους για τη βελτίωση της αναγνωστικής ικανότητας: - Διακρίνει τα σύμφωνα φ-θ. - Μαθαίνει τα δίγηφα σύμφωνα γκ-γγ και τα διακρίνει από το σύμφωνο γ. - Γράφει σωστά λέξεις με τριπήφια συμπλέγματα.</p> <p>Τονίζει σωστά τις λέξεις (σε συνδυασμό και με το στόχο της ανάγνωσης). Χρησιμοποιεί το κεφαλαίο στα κύρια ονόματα. Αξιοποιεί τις γνώσεις της ετυμολογίας των λέξεων (π.χ. οίκος, οικοδομή, οικόπεδο κτλ). Δημιουργεί οικογένειες λέξεων (με βοήθεια και χωρίς βοήθεια). Γράφει πρόταση με κεφαλαίο και τελεία με υπαγόρευση. Μαθαίνει το ουσιαστικό, το ρήμα και το επίθετο και τη χρήση τους μέσα στην πρόταση. Μαθαίνει τους βασικούς καταληκτικούς κανόνες των ονομάτων και ρημάτων και τους εφαρμόζει αυθόρμητα. Κάνει σωστή χρήση των άρθρων.</p> <p>Σε συνδυασμό με το βραχυπρόθεσμο στόχο για τον προφορικό λόγο, γράφει τις προτάσεις και το σχολιασμό που κάνει κάθε φορά. Εμπλουτίζει προτάσεις με περιγραφικές λεπτομέρειες. Γράφει κείμενο 3-5 προτάσεων περιγράφοντας αντικείμενο ή εικόνα. Μαθαίνει τα απαραίτητα στοιχεία δόμησης μιας ιστορίας (τίτλος, βασικοί χαρακτήρες, πρόβλημα, τόπος, χρόνος, αντιμετώπιση, τέλος), φτιάχνει τη δική του ιστορία βασισμένη στο σκελετό και τη γράφει.</p>
Προφορικός λόγος	<p>Εκφράζεται και κατανοεί σε χαμηλότερο για την ηλικία και τις</p>	<p>Βελτιώνει την ικανότητα κατανόησης του</p>	<p>Για απλές προτάσεις μέχρι 5 λέξεων: - Αναγνωρίζει Υ, Ρ Α, ΕΠ, ΧΠ. - Αντικαθιστά οποιαδήποτε από τα παραπάνω με λέξεις δικής του</p>

	δυνατότητές του επίπεδο.	προφορικού λόγου. Βελτιώνει την προφορική του έκφραση.	επιλογής. -Μετατρέπει πρόταση σε άλλον τύπο (κατάφαση – ερώτηση – άρνηση). Εφαρμόζει τον τρόπο με τον οποίο: -Χαιρετάμε. -Απευθυνόμαστε σε συνομηλίκους. -Απευθυνόμαστε σε μεγαλύτερους. -Απευθυνόμαστε σε ξένους. -Απευθυνόμαστε σε κάποιον για βοήθεια. -Ζητάμε κάτι σε κατάσταση. Σχηματίζει προτάσεις που αφορούν: -Τη ζωή του, την καθημερινή ρουτίνα του. -Τις σχέσεις του με οικογένεια – φίλους. -Τα χόμπυ και ενδιαφέροντά του. -Τα συναισθήματά του για πρόσωπα και καταστάσεις. -Τις επιθυμίες και τα σχέδιά του. -Σχολιάζει εικόνες που έχει ζωγραφίσει ο ίδιος. -Σχολιάζει εικόνες από βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες.
Προσανατολισμός στο χώρο	Συγγέει το δεξί με το αριστερό.	Βελτιώνει τον προσανατολισμό του στο χώρο.	Κάνει κινήσεις μέσα στο χώρο προς τα δεξιά, αριστερά, μπρος, πίσω, πρώτα με ανοιχτά μάτια και μετά με κλειστά. Αναγνωρίζει τη δεξιά και την αριστερή πλευρά του σώματός του. Αναγνωρίζει τη δεξιά και την αριστερή πλευρά του σώματος ατόμου που είναι απέναντί του. Δείχνει αντικείμενα που βρίσκονται αριστερά του ή δεξιά του, δεξιά ή αριστερά σε σχέση με άλλο αντικείμενο.
Προσανατολισμός στο χρόνο	Παρουσιάζει χαμηλό επίπεδο διαχείρισης χρονικών ακολουθιών.	Βελτιώνει τον προσανατολισμό του στο χρόνο.	Τοποθετεί μέσα στο χρόνο τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του μέχρι τώρα. Κρατάει ημερολόγιο όπου κάθε μέρα γράφει τα κυριότερα γεγονότα της ημέρας χωρίζοντας τη μέρα σε τρία μέρη: πρωί-μεσημέρι-βράδυ. Μαθαίνει τις 4 εποχές και τους 12 μήνες με τη σειρά και τους συνδέει με πραγματικά γεγονότα και εναλλαγές της φύσης. Ασκείται στην αίσθηση του εικοσιτετραώρου με τη βοήθεια ηλεκτρονικού ρολογιού.
Βραχύχρονη Μνήμη – Συγκέντρωση προσοχής	Έχει αδύνατη βραχύχρονη μνήμη και ιδιαίτερα με άσημο υλικό. Έχει διάσπαση προσοχής.	Βελτιώνει τη λειτουργικότητα και τη χωρητικότητα της βραχύχρονης μνήμης. Αποκτά	Συγκρατεί και επαναλαμβάνει σειρά ψηφίων και λέξεων που παρουσιάζονται ακουστικά ανά δευτερόλεπτο. Επαναλαμβάνει σειρά ψηφίων σε αντίστροφη σειρά (π.χ. 5-2-3=3-2-5). Επαναλαμβάνει προτάσεις με σταδιακά αυξανόμενο αριθμό

		καλύτερη συγκέντρωση προσοχής.	λέξεων. Απαριθμεί βλέποντας μια εικόνα ό,τι παρουσιάζεται σ' αυτήν. Απαριθμεί από μνήμης ό,τι παρουσιάζεται σε μια εικόνα.
Τροποποίηση συμπεριφοράς	Παρουσιάζει προβλήματα προσαρμογής στο χώρο και τις απαιτήσεις του σχολείου, με συνοδή ανώριμη συμπεριφορά.	<p>Να μπορεί να είναι λειτουργικός στο πλαίσιο του σχολείου.</p> <p>Να μπορεί να είναι λειτουργικός στο πλαίσιο του σπιτιού.</p> <p>Να μειωθεί η επιθετικότητά του.</p>	<p>Αναλαμβάνει συγκεκριμένους ρόλους-ευθύνες στη ζωή της τάξης. Συμμορφώνεται στην τήρηση του ωρολογίου προγράμματος. Ζητάει την άδεια για οποιαδήποτε παρέκκλιση από το πρόγραμμα. Ενισχύεται στο να προσφέρει τη βοήθειά του στο δάσκαλο και τους συμμαθητές του.</p> <p>Αναλαμβάνει συγκεκριμένες ευθύνες στη ζωή του σπιτιού. Στρώνει το κρεβάτι του και συμμαζεύει τα ρούχα, τα βιβλία και τα παιχνίδια του. Ενημερώνει για το πού πηγαίνει, με ποιον θα είναι και τι ώρα θα γυρίσει.</p> <p>Ανταποκρίνεται σε ψυχοκινητικές ασκήσεις γενικής κινητικότητας. Μαθαίνει ποια είναι τα βασικά συναισθήματα και πώς αυτά εκφράζονται στο πρόσωπο, το σώμα και τις πράξεις. Εντοπίζει τα βασικά συναισθήματα στους άλλους και τον εαυτό του.</p>
Μαθηματικά	Δυσκολεύεται να κάνει ταξινομήσεις. Έχει σοβαρές ελλείψεις στο θεωρητικό πλαίσιο των αριθμητικών πράξεων και στην εκτέλεσή τους. Έχει δυσκολίες στην ανάκληση των βασικών αριθμητικών δεδομένων.	<p>Βελτιώνει την ικανότητά του για ταξινομήσεις.</p> <p>Βελτιώνει την ικανότητα εκτέλεσης των πράξεων.</p>	<p>Ταξινομεί αντικείμενα με βάση γενικά χαρακτηριστικά. Ταξινομεί αντικείμενα ως προς ένα, δύο, τρία χαρακτηριστικά.</p> <p>Εκτελεί προσθέσεις μέχρι το 5. Εκτελεί αφαιρέσεις μέχρι το 5. Εκτελεί προσθέσεις μέχρι το 10. Εκτελεί αφαιρέσεις μέχρι το 10. Σχηματίζει δεκάδα από πολλά αντικείμενα ή σχήματα. Προσθέτει διψήφιο με μονοψήφιο μέχρι το 20. Εκτελεί προσθέσεις με υπέρβαση της δεκάδας. Εκτελεί αφαιρέσεις μέσα στην πρώτη 20άδα. Μαθαίνει τους αριθμούς μέχρι το 1.000. Αναγνωρίζει τη θεσιακή αξία των ψηφίων. Εκτελεί γραπτώς κάθετες προσθέσεις χωρίς κρατούμενο. Εκτελεί γραπτώς κάθετες αφαιρέσεις χωρίς κρατούμενο. Εκτελεί γραπτώς κάθετες προσθέσεις με κρατούμενο. Εκτελεί γραπτώς κάθετες αφαιρέσεις χωρίς κρατούμενο. Εκτελεί οριζόντια (με νοερό υπολογισμό) προσθέσεις μέχρι το</p>

		<p>100. Εκτελεί οριζόντια (με νοερό υπολογισμό) αφαιρέσεις μέχρι το 100. Γνωρίζει τον πυθαγόρειο πίνακα (του 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10). Διαιρεί οριζόντια μέχρι το 100. Εκτελεί οριζόντια (με νοερό υπολογισμό) προσθέσεις μέχρι το 1.000. Εκτελεί οριζόντια (με νοερό υπολογισμό) αφαιρέσεις μέχρι το 1.000. Εκτελεί γραπτώς απλούς πολλαπλασιασμούς με μονοψήφιο πολλαπλασιαστή. Εκτελεί γραπτώς διαιρέσεις με μονοψήφιο διαιρέτη. Λύνει απλά προβλήματα (με μία πράξη) τεσσάρων πράξεων</p>
	Λύνει απλά προβλήματα.	